

İSLÂM'DA VELÂ VE BERÂ MEFHUMU

الولاء والبراء في الإسلام

باللغة التركية

YAZAN

Prof. DR. SALİH el-FEVZÂN

ÇEVİREN

MUHAMMED ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	3
VELÂ VE BERÂ MEFHÛMUNA DELÂLET EDEN BELİRTİLER:	8
Birincisi: Kâfirleri sevmenin ve onlara dostluk beslemenin belirtileri.....	8
1. Giyim, kuşam ve konuşma gibi şeylerde kâfirlere benzemektir.	8
2. Kâfirlerin diyârında oturmak ve dînini kurtarmak için onların diyârından müslümanların diyârına hicret etmemektir.	8
3. Dinlenmek, eğlenmek ve zevk almak amacıyla kâfirlerin diyârına seyahat etmektir.	9
4. Müslümanlara karşı kâfirlere yardım etmek, onları desteklemek, onları methetmek ve savunmaktır.	10
5. Kâfirlerden yardım istemek, onlara güvenmek, müslümanların sırları bulunan makamları onlara teslim etmek, onlardan sırdaş ve danışmanlar edinmektir. .	10
6. Kâfirlerin dînî merâsîmlerini ve bayramlarını gösteren milâdî takvim gibi tarihleri kullanmaktır.	14
7. Kâfirlerin bayramlarına iştirak etmek veya bu bayramları düzenlemelerine yardım etmek veya onları bu münâsebetle tebrik etmek veyahut da düzenlenmesi için bu bayramlarda hazır bulunmaktır.	14
8. Kâfirleri methetmek, uyarlık ve medeniyette onların yüceldiklerini belirtmek, bâtil inanç ve bozuk dînlerine bakmaksızın, ahlâk ve mahâretlerini beğenmek:	15
9. Kız ve erkek çocuklarına kâfir isimleri vermektir.	17
10. Kâfirler için Allah'tan istiğfarda bulunmak ve onlara rahmet okumaktır. ...	17
11. Devlet kademesinde, savaşta veya buna benzer yerlerde kâfirlerden yardım istemenin hükmü:	18
İkincisi: Mü'minleri sevmenin ve onlara dostluk beslemenin belirtileri	21
1. Kâfirlerin diyârını terk edip müslümanların diyârına hicret etmektir.	21
2. Müslümanların dîn ve dünyaıyla ilgili ihtiyaç duydukları şeylerde onlara can, mal ve dille destek olmak ve onlara yardım etmektir.	22

3. Müslümanların keder ve acılarına üzülp acı duymak, sevinç ve mutluluklarına sevinip mutlu olmaktır. 22
4. Müslümanlara nasihat etmek, onların iyiliğini istemek ve onları aldatmamaktır..... 23
5. Müslümanlara saygı duymak, onlara ihtiram göstermek ve onların ayıplarını araştırmamaktır. 24
6. Zorluk ve kolaçlık, darlık ve bolluk hallerinde müslümanlarla birlikte olmaktır. 25
7. Müslümanları ziyâret etmek, onlarla buluşmaktan ve bir araya gelmekten hoşlanmaktır. 26
10. Müslümanlara duâ etmek ve onlar için istiğfarda bulunmaktır. 28
- Üçüncüsü: Velâ ve Berâ konusunda insanlar 33
1. Düşmanlık etmeksizin samimi olarak sevilmesi gereken kimseler: 33
- İkincisi: Allah için sevilmeyip dostluk beslenmeyen, buğz edilerek düşmanlık edilmesi gereken kimseler:..... 35
- Üçüncüsü: Bir taraftan sevilmesi, diğer taraftan da buğz edilmesi gereken kimseler:..... 36

ÖNSÖZ

Hamd, yalnızca Allah'adır. Salât ve selâm, Nebimiz Muhammed'e, âile halkına, ashâbına ve O'nun yolunda gidenlerin üzerine olsun.

Allah Teâlâ ve elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevdikten sonra, Allah Teâlâ'nın dostlarını sevmek ve düşmanlarına da düşmanlık beslemek gerekir.

Bu inancı dîn olarak kabul eden her müslümanın, bu dînin mensuplarına dostluk beslemesi ve düşmanlarına da düşmanlık etmesi, İslâm inancının esaslarındandır.

Bu sebeple her müslüman, tevhîd ve ihlâs ehlini sevip onlara dostluk besler, şirk ehline de buğzedip onlara düşmanlık eder. Tevhîd ve ihlâs ehlini sevip onlara dostluk beslemek, müşriklere buğzedip onlara düşmanlık etmek, İbrahim -aleyhisselâm- ve onunla beraber olan, kendilerini örnek almakla emrolduğumuz îmân edenlerin dînidir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءُؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَهُوَ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْنَا نَوَكَلْنَا وَإِلَيْكَ أَنبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٤﴾ ﴾

[سورة الممتحنة من الآية : ٤]

"(Ey mü'minler!) Sizin için İbrahim -aleyhisselâm- ve onunla beraber olanlarda (mü'minlerde) gerçekten güzel bir örnek vardır. Onlar (Allah'ı inkâr eden) kavimlerine demişlerdi ki: 'Biz, sizden ve Allah'tan başkasına taptığınız

şeylerden uzağız. Sizi (ve küfür üzere olduğunuz her şeyi) inkâr ediyoruz (tanımıyoruz). Siz, (küfür üzere olduğunuz ve) bir olan Allah'a îmân etmediğiniz sürece, sizinle bizim aramızda sürekli bir düşmanlık ve nefret belirmiştir."□□

Tevhîd ve ihlâs ehlini sevip onlara dostluk beslemek ve şirk ehline buğzedip onlara düşmanlık etmek, Muhammed -sallallahu alehî ve sellem-'in de dînidir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنكُمْ فَإِنَّهُ مِنَّهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾

[سورة المائدة الآية: ٥١]

"Ey îmân edenler! (Mü'minlere karşı) Yahûdî ve Hıristiyanları, dostlar edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostlarıdır. Sizden kim onları dost edinirse, o da onlardandır (hüküm olarak onlar gibidir). Şüphesiz ki Allah, (kâfirleri dost edinen) zâlimler topluluğunu doğru yola iletmez."□□

Bu âyet-i kerime, özellikle Yahûdî ve Hıristiyanları dost edinmenin haram oluşu hakkındadır.

Genel olarak kâfirleri dost edinmenin haram oluşu hakkında ise Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ ... ﴾

[سورة الممتحنة من الآية: ١]

"Ey îmân edenler! Benim ve sizin düşmanlarınızı dostlar edinmeyin."□

¹ Mümtahine Sûresi:4

² Mâide Sûresi:51

³ Mümtahine Sûresi:1

Hatta akrabalık yönünden insanların en yakını bile olsa, kâfirlere dostluk beslemeyi mü'mine haram kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا
الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴾^(٢٣)

[سورة التوبة الآية: ٢٣]

"Ey îmân edenler! Küfrü îmâna tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi dostlar edinmeyin. Sizden kim onları dost edinirse, işte onlar (Allah'a isyân ederek nefislerine zulmeden) zâlimlerin ta kendileridir."^{□□}

Başka bir âyette ise şöyle buyurmuştur:

﴿ لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ
كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ... ﴾ [سورة المجادلة من الآية: ٢٢]

"(Ey Nebi!) Allah'a ve âhiret gününe îmân eden bir topluluğun babaları, evlatları, kardeşleri veya akrabaları da olsa, Allah'a ve elçisine düşman olanlarla dostluk ettiğini göremezsin."^{□□}

Birçok insan bu önemli ve büyük esası bilememiştir. Öyle ki bazı âlim ve davetçilerin bir Arap radyosunda Hıristiyanlar hakkında: "Hıristiyan kardeşlerimiz" dediklerini işittim. Ne kadar tehlikeli bir söz söylediklerini bir bilseler!!!

Allah Teâlâ, İslâm inancına düşman olan kâfirleri dost edinmeyi haram kılmasının yanında, mü'minleri de dost edinmeyi ve onları sevmeyi farz kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

¹ Tevbe Sûresi:23

² Mücâdele Sûresi:22

﴿ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ
الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾ ﴾ [سورة المائدة الآيتان: ٥٥-٥٦]

"(Ey mü'minler!) Sizin velî'niz (dostunuz, yardımcı'nız), ancak Allah, elçisi ve Allah'ın emrine boyun eğerek namazlarını (devamlı) kılan ve zekâtlarını (gönül rızasıyla) veren mü'minlerdir. Kim Allah'ı, elçisini ve îmân edenleri dost edinirse, (bilsin ki) üstün gelecek olanlar, şüphesiz Allah'ın dostlarıdır." □ □

Başka bir âyet-i kerîme'de şöyle buyurmuştur:

﴿ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ... ﴾

[سورة الفتح من الآية: ٢٩]

"Muhammed, Allah'ın elçisidir. Onunla (dînde) beraber olanlar, kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında ise (birbirlerine) merhametlidirler." □ □

Yine şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ... ﴾ [سورة الحجرات من الآية: ١٠]

"Ancak mü'minler (dînde) kardeşlerdir." □ □

Soy, vatan ve zaman bakımından birbirlerinden uzak olsalar bile dîn ve inanç konusunda mü'minler birbirlerinin kardeşleridir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا
بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١١﴾ ﴾

¹ Mâide Sûresi: 55-56

² Fetih Sûresi: 29

³ Hucurât Sûresi: 10

[سورة الحشر الآية :١٠]

"Onlardan (Ensâr ve Muhâcirlerden) sonra gelen (mü'min)ler şöyle derler: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce îmân eden kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde onlara karşı kin (ve haset) bırakma! Rabbimiz! Şüphesiz sen, (kullarına) çok şefkâtlisin, (onlara) çok merhametlisin." □ □

Mü'minler, ilk insan Âdem -aleyhisselam-'dan son insana kadar, vatanları birbirinden ne kadar uzak olursa olsun, aralarındaki zaman farkı ne kadar uzun olursa olsun, birbirini seven kardeşlerdir. Onların sonuncusu, kendinden öncekini örnek alır. Onlar birbirlerine duâ ederler ve birbirlerine istiğfarda bulunurlar.

VELÂ¹ VE BERÂ² MEFHÛMUNA DELÂLET EDEN BELİRTİLER:

Birincisi: Kâfirleri sevmenin ve onlara dostluk beslemenin belirtileri

1. Giyim, kuşam ve konuşma gibi şeylerde kâfirlere benzemektir.

Çünkü giyim, kuşam ve konuşma gibi şeylerde kâfirlere benzemek, benzenileni (kâfirleri) sevmeyi gösterir.

Bunun içindir ki Nebi -sallallahu alehi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ.)) [رواه أبو داود وأحمد]

"Kim, (dış görünüş ve yol olarak) bir kavme benzerse, (günah ve iyilik bakımından) o da onlardandır." □ □

Kâfirlerin özelliklerinden, gelenek ve ibâdetlerinden olan şeylerde onlara benzemek, örneğin sakalları kesip bıyıkları uzatmak ve gerek olmadığı halde onların dilleriyle konuşmak gibi onların izlediği yol ve ahlâk olan şeylerde onlara benzemek, giyimde, yeme, içme ve diğer şeylerde onlara benzemek haramdır.

2. Kâfirlerin diyârında oturmak ve dînini kurtarmak için onların diyârından müslümanların diyârına hicret etmemektir.

Çünkü bu anlam ve gâye için hicret etmek her müslümana farzdır. Zirâ kâfirlerin diyârında oturmak, onları sevmeye ve onlara dostluk beslemeye delâlet eder.

Bu sebeple Allah Teâlâ, hicrete gücü yettiği halde kâfirlerin arasında oturmaı müslümana haram kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

¹ Velâ kelimesi sözlük olarak; yakın olmak, yanında olmak, bir işe sahip olup o işi yerine getirmek, hükmetmek, idâre etmek ve sevmek anlamlarına gelir.Terim olarak ise; mü'minleri sevmek, onlara yardım etmek ve onlara dostluk beslemek demektir.

² Berâ kelimesi sözlük olarak; uzak olmak, arınmak, temizlenmek, (hastalıktan) kurtulmak ve iyileşmek anlamlarına gelir.Terim olarak ise; kâfirlere buğzetmek,onlardan uzak olmak, onlarla dost olmamak ve onlara düşmanlık etmek demektir. (Çeviren)

³ Ebû Dâvûd ve Ahmed

﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْتُمْ أَلْمَلِكَةَ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَا أَوْلَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾ إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٨﴾ فَأُولَئِكَ عَسَىٰ- اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا غَفُورًا ﴿٩٩﴾ ﴾ [سورة النساء الآيات: ٩٧-٩٩]

"(Kâfirlerin diyhârında kalarak hicreti terk edip) nefislerine zulmedenlere melekler, canlarını alırken (onları azarlayarak şöyle) derler: '(Dîniniz konusunda) ne işle meşgûldünüz? Onlar: 'Biz, yerünüzde (zulûm ve kahrı kendimizden savuşturmadan) âciz kimselerdik, derler. Melekler (onlara): Allah'ın arzı, geniş değil miydi? (Dîniniz konusunda emîn olabilmemiz için bulunduğunuz yerden başka bir yere) hicret etseydiniz ya! derler. İşte bunların barınağı, cehennemdir. Orası ne kötü bir dönüş yeridir. (Kendilerinden zulûm ve kahrı savuşturma) gücü yetmeyen erkek, kadın ve çocuklardan âciz kimseler ve (içerisinde buldukları zor durumdan kurtulma) hiçbir yol bulamayanlar (bu kötü dönüş yerinden) müstesnâdır. Umulur ki Allah, (hallerini bildiğinden dolayı) bunları affeder. Allah, çok affedici, çok bağışlayıcıdır." □ □

Allah Teâlâ, hicret etmeye gücü yetmeyen kimseden başkasının kâfirlerin diyhârında ikâmet etmesini mazur görmemiştir.

Aynı şekilde, insanları Allah'ın yoluna dâvet etmek ve İslâm'ı yaymak gibi dîni bir menfaat için kâfirlerin diyhârında ikâmet eden kimse de bu konuda mazur görülmüştür.

3. Dinlenmek, eğlenmek ve zevk almak amacıyla kâfirlerin diyhârına seyahat etmektir.

Tedâvi olmak, ticâret yapmak, müslümanlara faydalı olan ve onların diyhârına gitmeden elde edilemeyen ilimleri öğrenmek gibi zarûret dışında kâfirlerin diyhârına gitmek haramdır. Kâfirlerin diyhârında ihtiyaç kadarı bir süre kalmak câizdir. İhtiyaç süresi bittiğinde müslümanların diyhârına dönmek farzdır.

¹ Nisâ Sûresi: 97-99

Ayrıca kâfirlerin diyhârına gitmenin câiz olabilmesi için kişinin dînini yaşaması, dîniyle iftihar etmesi, şer ve fitne yerlerinden uzak durması ve düşmanların hîlesine karşı dikkatli olması gerekir.

Aynı şekilde, Allah'ın yoluna dâvet etmek ve İslâm'ı yaymak için kâfirlerin diyhârına gitmek, bazen câiz, bazen de farz olur.

4. Müslümanlara karşı kâfirlere yardım etmek, onları desteklemek, onları methetmek ve savunmaktır.

Bu davranış, insanı dînden çıkaran ve onun dînden dönmesine sebep olan hususlardandır ki, bu durumdan Allah'a sığınırız.

5. Kâfirlerden yardım istemek, onlara güvenmek, müslümanların sırları bulunan makamları onlara teslim etmek, onlardan sırdaş ve danışmanlar edinmektir.

Oysa Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِيْطَانَةً مِّنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُوًا مَّا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ إِن كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾ هَآءَنتُمْ أَوْلَاءُ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَفُوكُمْ قَالُوا ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُوا عَلَيْكُمْ فَأَلْمَامِلٌ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُؤْتُوا بَعْضِكُمْ إِنَّا لِلّٰهِ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١٩﴾ إِن تَمَسَّسْكُمْ حَسَنَةً تَسْؤُهُمْ وَإِن تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّا لِلّٰهِ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢٠﴾ ﴾

[سورة آل عمران الآيات : ١١٨-١٢٠]

"Ey îmân edenler! Sizin dışındakileri sırdaş edinmeyin. Çünkü onlar, size kötülük yapmaktan geri durmazlar, sıkıntı (ve zorluğa) düşmenizi isterler. Gerçekten onların kinleri ağızlarından çıkan sözlerinden belli olmaktadır. Kalplerinde size karşı besledikleri düşmanlık ise daha büyüktür. Düşünüp anlamanız için size âyetlerimizi açıkladık. Bu, (sizin onları sevmekte hatalı olduğunuzu gösterir ki) onları sevdiğiniz (ve onlara iyilikte bulunduğunuz)

halde, onlar sizi sevmeyler (size düşmanlık ve kin besleyler). Siz, (Allah tarafından indirilen bütün) kitaplara îmân edersiniz. Onlar sizinle karşılaştıklarında (Kur'an'a) îmân ettik, derler. (O halde nasıl olur da siz onları seversiniz?) Birbirleriyle baş başa kaldıklarında da, (müslümanların birbirlerine olan dostluklarını, sözlerinde bir olmalarını İslâm'ın azîz, onların ise zellî olduklarını görmelerinden dolaşı) size olan kinlerinden parmaklarının uçlarını ısırrırlar. (Ey Nebi! Onlara) De ki: Kininizle (kahrolup) ölün. Şüphesiz Allah, kalplerde olanları hakkıyla bilir. (Ey mü'minler! Onların size olan düşmanlıklarından birisi de) size bir iyilik dokunsa, bu onları üzer ve kederlendirir, başınıza bir belâ gelirse, buna da sevinirler. Eğer sabreder ve Allah'tan gereğince korkarsanız, onların hileleri size hiçbir zarar vermez. Çünkü Allah onları yaptıklarıyla kuşatmıştır."□□

Bu âyet-i kerîmeler, kâfirlerin müslümanlara karşı içlerinde gizledikleri kin ve nefreti, müslümanların aleyhine çevirdikleri hîle ve ihânetleri, onlara her türlü yollarla zarar ve eziyet verebilmek için müslümanları seviyor göründüklerini, müslümanların güvenlerini kötüye kullanarak onlara zarar vermek ve bu yolla gâvâhlerine ulaşmak için planlar yaptıklarını açığa vurmaktadır.

İmam Ahmed -Allah ona rahmet etsin- Ebû Mûsâ el-Ş'arî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiğine göre, Ebû Mûsâ el-Ş'arî şöyle demiştir:

((قُلْتُ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: إِنَّ لِي كَاتِبًا نَصْرَانِيًّا، قَالَ: مَا لَكَ؟ قَاتَلَكَ اللَّهُ! أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصْرَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ...﴾ أَلَا اتَّخَذْتَ حَنِيْفًا؟ قَالَ: قُلْتُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! لِي كِتَابَتُهُ، وَلَهُ دِينُهُ. قَالَ: لَا أَكْرَمُهُمْ إِذْ أَهَانَهُمُ اللَّهُ، وَلَا أَعِزُّهُمْ إِذْ أَدَلَّهُمُ اللَّهُ، وَلَا أُذْنِيهِمْ إِذْ أَقْصَاهُمْ اللَّهُ.)) [رواه أحمد]

"Ömer b. el-Hattab'a -Allah ondan râzı olsun-:

-Benim hıristiyan bir kâtibim var, dedim.

O da bana dedi ki:

-Yazıklar olsun sana. Allah senin cezanı versin. Allah Teâlâ'nın:

"Ey îmân edenler! (Mü'minlere karşı) Yahûdî ve Hıristiyanları, dostlar edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostlarıdır."¹ buyurduğunu işitmedin mi?

Hanîf (Tevhîd ehlinde) olan birini kâtip edinemez miydin?

Ben de ona:

-Ey mü'minlerin emîri! Yazı işlerinde çalışması (kâtipliği) benim içindir, dîni de kendisine âittir, dedim.

Bunun üzerine o:

-Allah onları alçaltmışken, ben onları şereflendirip onlara saygı gösteremem. Allah onları zelfî kılmışken, ben onları yüceltemem. Allah onları uzaklaştırmış iken, ben onları (kendime) yaklaştıramam."²

İmam Ahmed ve Müslim'in rivâyet ettikleri hadiste, Nebi -sallallahu alehî ve sellem-'in hanımı Âişe'den -Allah ondan râzî olsun- rivâyet olunduğuna göre şöyle demiştir:

((خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ بَدْرِ فَلَمَّا كَانَ بِحِجْرَةِ الْوَبْرَةِ أَدْرَكَهُ رَجُلٌ قَدْ كَانَ يُذَكِّرُ مِنْهُ جُرْأَةً وَنَجْدَةً فَفَرِحَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ رَأَوْهُ فَلَمَّا أَدْرَكَهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِئْتُ لِأَتَّبِعَكَ وَأُصِيبَ مَعَكَ، قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَارْجِعْ، فَلَنْ أَسْتَعِينَ بِمُشْرِكٍ، قَالَتْ: ثُمَّ مَضَى حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالشَّجْرَةِ أَدْرَكَهُ الرَّجُلُ، فَقَالَ لَهُ: كَمَا قَالَ أَوَّلَ مَرَّةٍ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا قَالَ أَوَّلَ مَرَّةٍ، قَالَ: فَارْجِعْ، فَلَنْ أَسْتَعِينَ بِمُشْرِكٍ، قَالَ: ثُمَّ رَجَعَ فَأَدْرَكَهُ بِالْبَيْدَاءِ، فَقَالَ لَهُ كَمَا قَالَ أَوَّلَ مَرَّةٍ، تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ؟ قَالَ: نَعَمْ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَانْطَلِقْ.)) [رواه مسلم]

¹ Mâide Sûresi: 51

² İmam Ahmed rivâyet etmiştir.

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Bedr'e doğru yola çıktı. Harratu'l-Vebera denilen yere varınca, cesareti ve kahramanlığı ile ünlü bir adam arkadan gelip Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e yetişti.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbı adamı görünce sevindiler.

Adam Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e:

-Emrine girmek ve seninle birlikte savaşıp ganimet elde etmek için geldim, dedi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ona;

-Allah'a ve elçisine îmân ediyor musun? diye sordu.

Adam:

- Hayır! dedi.

-Öyleyse geri dön! Çünkü ben bir müşrikten asla yardım istemem! buyurdu.

Âişe -Allah ondan râzı olsun- dedi:

-Adam gitti, ağacın yanına vardığımızda tekrar gelip yetişti. İlk teklifini tekrarladı.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- de önceki söylediklerini tekrar etti:

-Öyleyse dön! Ben bir müşrikten asla yardım istemem! buyurdu.

Adam ayrıldı, sonra Beydâ denilen yerde bize tekrar yetişti. Üçüncü kez teklifini yeniledi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ona tekrar:

- Allah'a ve elçisine îmân ediyor musun? diye sordu.

Adam:

- Evet! dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-O halde (haydi bizimle) yürü!"¹

Müslümanların hallerini öğrenip onların sırlarını elde etmek ve hile yaparak müslümanlara zarar vermeye imkân veren işlerde kâfirlere görev vermek ve onları makamlara getirmenin haram olduğunu yukarıdaki âyet ve hadislerden öğrenmiş bulunuyoruz.

Günümüzde evlerde işçi, şoför, hizmetçi, mürebbiye olarak müslümanların diyhârına, özellikle Harameyn diyhârına kâfirler getirilmiş, müslüman âilelerle iç içe yaşamalarına veya müslümanların diyhârında onlara karışmalarına sebep olmuşlardır.

6. Kâfirlerin dîni merâsimlerini ve bayramlarını gösteren milâdi takvim gibi tarihleri kullanmaktır.

Milâdi takvim, İsâ -aleyhisselâm-'ın doğum yıldönümünü hatırlatan bir takvimdir. Bu takvimi, Hıristiyanlar kendi yanlarından uydurmuşlardır. Yoksa İsâ -aleyhisselâm-'ın dîninde böyle bir şey asla yoktur. Milâdi tarihi kullanmak, onların sembol ve bayramını ihyâ etmeye iştirak etmek demektir.

Sahâbe -Allah onlardan râzı olsun- bundan kaçınmak için bir tarih konulmasını istediklerinde, ikinci halife Ömer -Allah onlardan râzı olsun- kâfirlerin tarihini kullanmaktan vazgeçmiş ve Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hicretini tarih olarak koymuşlardır. Bu olay, kâfirlerin özelliklerinden olan bu ve buna benzer şeylerde onlara aykırı davranmanın farz olduğuna delâlet eder.

7. Kâfirlerin bayramlarına iştirak etmek veya bu bayramları düzenlemelerine yardım etmek veya onları bu münâsebetle tebrik etmek veyahut da düzenlenmesi için bu bayramlarda hazır bulunmaktır.

Allah Teâlâ'nın:

﴿ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴾

[سورة الفرقان الآية: ٧٢]

¹ Müslim, hadis no: 3388

"(Rahmân'ın kulları) onlar ki, yalan yere şâhitlik etmezler. Boş ve kötü lakırdıya rastladıkları zaman, yüz çevirip vakarla geçerler."¹

Sözü, tefsirciler tarafından:

"(Rahmân'ın kullarının hasletlerinden birisi de) kâfirlerin bayramlarında hazır bulunmazlar..."

Şeklinde tefsir edilmiştir.

8. Kâfirleri methetmek, uşgarlık ve medeniyette onların yüceldiklerini belirtmek, bâtil inanç ve bozuk dînlerine bakmaksızın, ahlâk ve mahâretlerini beğenmek:

Oysa Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرَزَقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ﴾ [سورة طه الآية: ١٣١]

"(Ey Nebi!) Onları sınamak için onlardan bir kısmını faydalandırıp eğlenmelerini sağladığımız dünya hayatının süsüne gözlerini dikme! Rabbinin rızık (ve sevabı, kendilerini faydalandırdığımız dünya hayatının süsünden) daha hayırlı ve daha devamlıdır."²

Bu, müslümanları güç ve kuvvet sahibi kılacak vesilelerden endüstri alanındaki şeyleri, mübâh olan iktisâdî altyapıyı ve askerî sistemleri öğrenmeyecekleri anlamına gelmez. Aksine bu, dînimizin emrettiği bir şeydir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِّن قُوَّةٍ ... ﴾ [سورة الأنفال من الآية: ٦٠]

"(Ey müslümanlar!) Onlara (düşmanlarınıza karşı koşabilmek için) gücünüzün yettiği kadar kuvvet hazırlayın."³

¹ Furkan Sûresi: 72

² Tâhâ Sûresi: 131

³ Enfâl Sûresi: 60

Bu faydalı şeyler ve kâinatta gizli bulunan şeylerin hepsi, gerçekte müslümanlar için yaratılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ ۖ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾ ﴾

[سورة الأعراف من الآية: ٣٢]

"(Ey Nebi! Onlara) **de ki:** Allah'ın (güzel bir giysi olarak) **yaratdığı süsü ve helâl rızıkları** (size) kim haram kıldı. (Ey Nebi! Onlara) **de ki:** (Elbise, yemek ve içmek gibi Allah'ın helâl olarak) **yaratdığı (şeyler), dünya hayatında, özellikle de kıyâmet günü îmân edenler içindir.**"□□

Başka bir âyet-i kerîme'de şöyle buyurmuştur:

﴿ وَسَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ ... ﴾

[سورة الجاثية من الآية: ١٣]

"Göklerde ve yerde olanların hepsini (hayvan, bitki ve diğer faydalı şeyleri) sizin emrinize O (Allah) hazır kıldı."□

﴿ هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ... ﴾ [سورة البقرة من الآية: ٢٩]

"Yeryüzünde (faydalandığınız ne kadar nimet varsa) hepsini sizin için yaratan O'dur."□

Bu imkânları ve potansiyel güçleri değerlendirmekte müslümanların herkesten önce davranması ve bunlara sahip olmak için kâfirlerin kendilerine

¹ A'raf Sûresi:32

² Câsiye Sûresi:13

³ Bakara Sûresi: 29

lütufta bulunmalarını beklememeleri gerekir. Aksine müslümanların fabrikalara ve teknolojiye sahip olmaları gerekir.

9. Kız ve erkek çocuklarına kâfir isimleri vermektir.

Öyle ki bazı müslümanlar, yaşadıkları toplumlarında babaları, anaları, dedeleri ve ninelerinin isimleriyle bilinen isimleri bırakıp erkek ve kız evlâtlarına yabancı isimler vermektedirler. □

Oysa Nebi -sallallahu alehî ve sellem- bu konuda şöyle buğurmuştur:

((أَحَبُّ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى عَبْدُ اللَّهِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ))

[رواه الترمذي وأبو داود وابن ماجه]

"Allah Teâlâ'ya en sevimli gelen isimler; Abdullah ve Abdurrahman'dır." □ □

İsimleri değiştirmek, yeni bir neslin garip isimler taşımalarına sebep olabilir. Bu ise şimdiki nesil ile önceki nesiller arasında bir kopukluğa ve kendilerine ait isimleri kullanan âileler arasında birbirlerini tanıma imkânını ortadan kaldırmaya sebep olabilir.

10. Kâfirler için Allah'tan istiğfarda bulunmak ve onlara rahmet okumaktır.

Oysa Allah Teâlâ, kâfirler için istiğfarda bulunmayı ve onlara rahmet okumayı mü'minlere haram kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buğurmuştur:

﴿ مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ

بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴾ [سورة التوبة الآية: ١١٣]

¹ Lara, Melisa, Rosa, Suzan, Linda, Manolpa ve Yara gibi isimler bunlardan bazılarıdır. (Çeviren)

² Tirmizî, Ebû dâvûd ve İbn-i Mâce

"(Şirk üzere ölüp) cehennem ehli oldukları onlara apaçık belli olduktan sonra akrabaları bile olsalar, müşrikler için (Allah'tan) af dilemek, ne Nebi'ye, ne de îmân edenlere yaraşır (uygun düşer)."¹

Çünkü bu davranış, onları sevmeyi ve tâbi oldukları dînin doğru olduğunu içerir.

11. Devlet kademesinde, savaşta veya buna benzer yerlerde kâfirlerden yardım istemenin hükmü:

a) Devlet görevlerinde kâfirlerden yardım istemenin hükmü hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةَ مِّن دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِن كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾ ﴾ [سورة آل عمران الآية: ١١٨]

"Ey îmân edenler! Sizin dışındakileri sırdaş edinmeyin. Çünkü onlar, size kötülük yapmaktan geri durmazlar, sıkıntı (ve zorluğa) düşmenizi isterler. Gerçekten onların kinleri ağızlarından çıkan sözlerinden belli olmaktadır. Kalplerinde size karşı besledikleri düşmanlık ise daha büyüktür. Düşünüp anlamanız için size âyetlerimizi açıkladık." □□

Müfessir Beğavî -Allah ona rahmet etsin- âyet-i kerîmede geçen:

﴿ ... لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةَ مِّن دُونِكُمْ ... ﴾ ﴿١١٨﴾

"Sizin dîninizden olmayanları dostlar ve yakın arkadaşlar edinmeyin. Zirâ kişinin dostu, ona en yakın olanıdır." □

Şeklinde tefsir etmiştir.

Allah Teâlâ, kâfirleri dostlar edinmeyi haram kılışının gerekçesini sonra şöyle açıklamıştır:

¹ Tevbe Sûresi: 113

² Âl-i İmrân Sûresi: 118

﴿... لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا...﴾

"Onlar, size zarar veren işten geri durmazlar." □

Şeḫhulislâm İbn-i Teḫmiyye -Allah ona rahmet etsin- şöyle der:

"Zimmet ehli Yahûdîler, Hıristiyanlar ve münâfıklar, müslümanların hal ve sırlarıyla ilgili şeylerde kendi dînlerindeki insanları haberdâr ettiklerini tecrübe sahibi herkes bilir.

Şu meşhûr beyit, buna en güzel delildir :

"Her düşmanlık, (düşmanlıktan sonra) sevgiye dönüşebilir. Fakat sana dînde düşman olanın düşmanlığı, sevgiye dönüşmez."

Bu nedenle onlar, devlet kademelerinde müslümanlara görev vermeyi engellemişlerdir. Hatta müslümanların, işlerinde müslümanları çalıştırmakla yetinmeleri kendileri için dînî ve dünyevî açıdan daha faydalıdır. Zirâ az da olsa helâl yoldan kazanılan kazancı, Allah Teâlâ bereketlendirir. Fakat haram yoldan kazanılan kazancın, çok da olsa Allah Teâlâ onun bereketini götürür." □

Yukarıda geçen âyet-i kerime ile İbn-i Teḫmiyye'nin görüşü doğrultusunda şu hükümler ortaya çıkmaktadır:

1. Allah Teâlâ'nın:

﴿يَأْيُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِّن دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ...﴾

[سورة آل عمران من الآية: ١١٨]

"Ey îmân edenler! Sizin dışındakileri sırdaş edinmeyin. Çünkü onlar, size kötülük yapmaktan geri durmazlar, sıkıntı (ve zorluğa) düşmenizi isterler. Gerçekten onların kinleri ağızlarından çıkan sözlerinden belli olmaktadır.

¹ İbn-i Teḫmiyye Külliyyâtı "Mecmû'ul-Fetâvâ", cilt:28, sayfa: 646'dan özet olarak.

Kalplerinde size karşı besledikleri düşmanlık ise daha büyüktür. Düşünüp anlamanız için size âyetlerimizi açıkladık."□□

Emri gereği, müslümanların üzerinde güç ve yetki sahibi kılan yerlere bakan ve danışmanlar edinmek sûretiyle müslümanların sırlarını elde edecekleri yetkili makamlara kâfirleri getirmek veya İslâm devletinde onlara görev vermek câiz değildir.

2. Müslümanlardan bu görevi yerine getirecek kimsenin olmaması şartıyla, yol göstermek ve buna benzer bina ve yollar yapmak gibi, İslâm devleti için tehlike oluşturmayan bazı tâli işlerde ücret karşılığında kâfirleri çalıştırmak câizdir. Çünkü Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ve Ebû Bekir -Allah ondan râzi olsun- Medine'ye hicret ederken yol göstermesi için müşrik olduğu halde Deyloğullarından birisini kendilerine ücretli olarak tutmuşlardı.

b) Savaşta kâfirlerden yardım istemenin hükmüne gelince, bu konuda âlimler arasında görüş ayrılığı vardır. Doğru olan, cihatta kendisinden yardım istenen kimse emîn birisi ise, ihtiyaç ve zarûret halinde bu konunun câiz oluşudur.

Nitekim İbn-i Kaşşim -Allah ona rahmet etsin- Hudeybiye barış antlaşmasının faydaları hakkında şöyle der:

"Bu antlaşmanın faydalarından birisi de, ihtiyaç halinde cihat sırasında kendisinden emîn olunan müşrik kimseden yardım istemenin câiz oluşudur. Hikmetine gelince, bu kimse düşmana karşı olarak onların haberlerini almağa daha yakın olduğundan dolayı bu durum müslümanların yararınaadır.

Zarûret halinde kâfirlerden yardım istemek de câizdir. Nitekim Zührî -Allah ona rahmet etsin-, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hicretin 7. yılında Hayber savaşında bazı Yahûdilerden yardım istediğini rivâyet etmiştir.

Yine Ebû Cehil'in oğlu Safvân müşrik olduğu halde Huneyn savaşına iştirak etmişti.

¹ Âl-i İmrân Sûresi:118

Zarûret hali,örneğin -savaşta müslümanlar söz sahibi olması şartıyla- kâfirlerin sağı olarak fazla olması ve korkulacak durumda olmasıdır. Fakat ihtiyaç olmaması halinde, kâfirlerden yardım istemek câiz değildir. Çünkü kâfirin hîlesinden emîn olunamaz. Onun içinde gizlediği niyeti kötüdür."

İkincisi: Mü'minleri sevmenin ve onlara dostluk beslemenin belirtileri

1. Kâfirlerin diyhârını terk edip müslümanların diyhârına hicret etmektir.

Hicret; dînini kaybetmemek için kâfirlerin diyhârından müslümanların diyhârına intikal etmek, göç etmek demektir.

Bu anlam ve bu gâye için hicret etmek farzdır ve bu hüküm, güneşin batıdan doğacağı kıyâmet gününe kadar kalıcıdır. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- müşriklerin arasında oturan her müslümandan berî olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle müslümanın, kâfirlerin diyhârında oturması haramdır. Fakat hicret etmeye gücü yetmeyen veya insanları Allah'ın yoluna dâvet etmek ve İslâmî yaymak gibi dîni bir menfaat için orada oturan kimse bunun dışındadır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْتَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِيۤ اَنْفُسِهِمْ قَالُوۡا فِیۡمَ كُنْتُمْ قَالُوۡا كُنَّا مُسْتَضْعَفِیۡنَ فِی الْاَرْضِ قَالُوۡا اَلَمْ تَكُنْ اَرْضَ اللّٰهِ وَّسِعَةً فَتُهٰٓجِرُوۡا فِیۡهَا فَاُوۡلٰٓئِكَ مَاۡوٰٓئِهِمۡ جَهَنَّمَ وَّسَاءَتْ مَصِیۡرًا ﴿٩٧﴾ اِلَّا الْمُسْتَضْعَفِیۡنَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاۤءِ وَالْوِلْدٰٓنِ لَا يَسْتَطِیْعُوۡنَ حِیۡلَةً وَّلَا يَهْتَدُوۡنَ سَبِیۡلًا ﴿٩٨﴾ فَاُوۡلٰٓئِكَ عَسٰی اللّٰهُ اَنْ یَّعْفُوۡ عَنْهُمْ وَّكَانَ اللّٰهُ عَفُوًّا غَفُوۡرًا ﴿٩٩﴾ ﴾

[سورة النساء الآيات: ٩٧-٩٩]

"(Kâfirlerin diyhârında kalarak hicreti terk edip) nefislerine zulmedenlere melekler,canlarını alırken (onları azarlayarak şöyle) derler:'(Dîniniz konusunda) ne işle meşgûldünüz? Onlar: 'Biz, yer yüzünde (zulüm ve kahrı kendimizden savuşturmadan) âciz kimselerdik, derler. Melekler (onlara): Allah'ın arzı, geniş değil miydi? (Dîniniz konusunda emîn olabilmemiz için bulunduğunuz yerden başka bir yere) hicret etseydiniz ya! derler.İşte bunların barınağı, cehennemdir.

Orası ne kötü bir dönüş yeridir. (Kendilerinden zulûm ve kahrı savuşturma) gücü yetmeyen erkek,kadın ve çocuklardan âciz kimseler ve (içerisinde buldukları zor durumdan kurtulma) hiçbir yol bulamayanlar (bu kötü dönüş yerinden) müstesnâdır.Umulur ki Allah, (hallerini bildiğinden dolayı) bunları affeder.Allah, çok affedici, çok bağışlayıcıdır."□ □

2. Müslümanların dîn ve dünyayla ilgili ihtiyaç duydukları şeylerde onlara can, mal ve dille destek olmak ve onlara yardım etmektir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ... ﴾ [سورة التوبة من الآية: ٧١]

"Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar, birbirlerinin yardımcılarıdır (dostlarıdır)."□ □

Başka bir âyet-i kerîme'de şöyle buyurmuştur:

﴿ ... وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ التَّصَرُّ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ ... ﴾ [سورة الأنفال من الآية: ٧٢]

"Eğer dînleri hususunda (kâfirler,kendilerine zulmeder ve) sizden yardım isterlerse, sizinle aralarında antlaşma bulunan bir topluluk aleyhine olmaksızın (o müslümanlara) yardım etmek üzerinize borçtur."□

3. Müslümanların keder ve acılarına üzülüp acı duymak, sevinç ve mutluluklarına sevinip mutlu olmaktır.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادُّهِمْ وَتَعَاظِمِهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ كَالْجَسَدِ الْوَاحِدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَىٰ لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالْحُتْمِ وَالسَّهْرِ.)) [رواه مسلم]

¹ Nisâ Sûresi: 97-99

² Tevbe Sûresi: 71

³ Enfâl Sûresi: 72

"Mü'minlerin birbirlerini sevmekte, birbirlerini(n haklarına riâyet etmeyi) üceltmekte ve birbirlerine şefkat ve merhamet duymaktaki misâli, bir vücûda benzer. O vücûttan bir organ hastalanınca vücûdun diğer azaları, bu rahatsızlığa ateşli hastalık ve uykusuzlukla (ortak olmaşa) çağırır." □□

Başka bir hadîs-i şerîfte şöyle buyurmuştur:

((اَلْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَيْنَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا وَشَبَكَ بَيْنَ اَصَابِعِهِ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)) [متفق عليه]

"Mü'minin mü'mine bağlılığı, birbirlerini perçinleyen binânın tuğlaları gibidirler."

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- parmaklarını birbirlerine geçirdi." □□

4. Müslümanlara nasihat etmek, onların iyiliğini istemek ve onları aldatmamaktır.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ)) [رواه البخاري]

"Hiçbiriniz, kendisi için sevdiğini başkası için sevmedikçe (tam anlamıyla) îmân etmiş olmazsınız." □□

Başka bir hadis-i şerîfte şöyle buyurmuştur:

((اَلْمُسْلِمُ اَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَحْقِرُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ، بِحَسَبِ اَمْرِي مِنَ الشَّرِّ - اَنْ

يَحْقِرَ اَخَاهُ الْمُسْلِمِ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ، دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ)) [متفق عليه]

"Müslüman, müslümanın (dînde) kardeşidir. Onu hakîr görmemezlik etmez, onu tehlikeye atmaz. Bir kimsenin müslüman kardeşini hakîr

¹ Müslim

² Buhârî ve Müslim

³ Buhârî

görmesi, kendisine kötülük olarak yeter. Müslümanın, müslümana her şeyi haramdır: Kanını akıtmak, malını gaspetmek ve ırzına tecâvüz etmek." □ □

Başka bir hadîs-i şerîfte şöyle buyurmuştur:

((لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا يَبِيعَ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا،)) [متفق عليه]

"Birbirinize buğzetmeyin. Birbirinize haset etmeyin. Birbirinize sırt çevirmeyin. Alma yapacağınız malın fiyatını yükseltmeyin. Birbirinizin alışverişi üzerine alıp satmayın. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun." □ □

5. Müslümanlara saygı duymak, onlara ihtiram göstermek ve onların ayıplarını araştırmamaktır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا بِاللِّقَابِ بئسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾ ﴿١٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾ ﴾ [سورة الحجرات الآيات: ١١-١٢]

"Ey îmân edenler! Bir topluluk, başka bir toplulukla alay etmesin. Olur ki alay edilen topluluk, alay eden topluluktan daha hayırlıdır. Kadınlar da başka kadınlarla alay etmesinler. Olur ki alay edilen kadınlar, alay eden kadınlardan daha hayırlıdır. Birbirinizi ayıplamayın, birbirinizi kötü lakapla çağırmayın. İmân ettikten sonra fâsıklık ne kötü bir isimdir. Kim de (birbirleriyle alay etmekten,

¹ Buhârî ve Müslim

² Buhârî ve Müslim

birbirlerini aşıplamağa ve birbirlerini kötü lakaplarla çağırılmaktan) tevbe etmezse, işte onlar (bu yasakları işleyerek) nefislerine zulmedenlerdir. Ey îmân edenler! Kötü zannın çoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahdır. Birbirinizin kusurlarını araştırmayın. Birbirinizi çekiştirmeyin (gıybet etmeyin). Sizden biriniz, hiç ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Tabi bundan tiksiniyorsunuz. O halde (emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından da sakınmak sûretiyle) Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah, (mü'min kullarının) tevbesini çokça kabul edendir, (onlara) merhametli olandır."□ □

6. Zorluk ve kolaylık, darlık ve bolluk hallerinde müslümanlarla birlikte olmaktır.

Kolaylık ve bolluk zamanlarında mü'minlerle beraber olan, fakat zorluk zamanında onları yüzüstü bırakıp terk eden münâfıkların tersine, zorluk ve kolaylık, darlık ve bolluk zamanlarında müslümanlarla birlikte olmak gerekir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فِتْحٌ مِّنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعُكُم مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَن يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴾ (141)

[سورة النساء الآية: ١٤١]

"(Ey mü'minler!) Sizi gözetleyip duran (münâfık)lar, Allah size bir zafer lutfederse, 'Sizinle beraber değil miydik' (sizi desteklemiyor muyduk) derler. Kâfirlerin zaferden yana bir nasipleri olursa, 'Biz sizi destekleyerek üstün olmanızı sağlamadık mı? Mü'minlerden (gelecek zararı) önlemedik mi? derler. Artık Allah, kıyâmet günü sizinle onlar arasında hükmünü verecektir. Allah, mü'minlerin üzerine gâlip gelecek bir yolu asla kâfirlere vermeyecektir."□

¹ Hucurât Sûresi: 11-12

² Nisâ Sûresi: 141

7. Müslümanları ziyâret etmek, onlarla buluşmaktan ve bir araya gelmekten hoşlanmaktır.

Kudsî bir hadîste, Allah Teâlâ buyuruyor ki:

((وَجِبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ)) [رواه مالك وأحمد]

"Benim için birbirlerini ziyâret edenlere muhabbetim (onları sevmem) vâcip olmuştur." □ □

Başka bir hadiste Rasûlullah -sallallahu alehî ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((أَنَّ رَجُلًا زَارَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ فَأَرَصَدَ اللَّهُ عَلَى مَدْرَجَتِهِ مَلَكًا، فَسَأَلَهُ أَيْنَ تُرِيدُ؟ قَالَ: أَزُورُ أَخًا فِي اللَّهِ، قَالَ: هَلْ لَكَ عَلَيْهِ مِنْ نِعْمَةٍ تَرُبُّهَا عَلَيْهِ، قَالَ: لَا، غَيْرَ أَنِّي أَحْبَبْتُهُ فِي اللَّهِ، قَالَ: فَإِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَبَّكَ كَمَا أَحْبَبْتُهُ فِيهِ)) [رواه مسلم]

"(Sizden önceki topluluklardan birinde) bir adam, Allah için sevdiği bir kardeşini ziyârete gitti. Allah Teâlâ gözetlemesi için onun yoluna bir melek gönderdi.

Melek ona:

-Nereye gidiyorsun, diye sordu.

O:

-(Şu kasabada) Allah için sevdiğim bir kardeşimi ziyârete gidiyorum, dedi.

Melek ona:

-Bu ziyâretten dolayı ondan elde edeceğin dünyevî bir menfaatin var mı?' diye sordu.

¹ Malik ve Ahmed rivâyet etmişlerdir.

O:

-Hayır, Allah rızâsını kazanmak için onu sevmekten başka bir niyetim yok' dedi.

Melek ona:

-Ben, sana gönderilen Allah'ın elçisiyim. (Bilmelisin ki) sen onu sevdiğin için, Allah da seni sevmiştir. □□□

8. Müslümanların haklarına ihtiram göstermektir.

Müslüman, müslümanın alışverişinin üzerine alışveriş yapmaz, pazarlığının üzerine pazarlık yapmaz, nişanlandığı kadın ile nişanlanmaz, Allah'ın kardeşine helâl kıldığı bir şeyi elde ettikten sonra onu elde etmeye çalışmaz.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((أَلَا لَا يَبِيعُ الرَّجُلُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا يَخْتَبُ عَلَى خِطْبَتِهِ.)) [متفق عليه]

وَفِي رِوَايَةٍ: ((وَلَا يَسُمُّ عَلَى سَوْمِهِ.)) [رواه مسلم]

"Dikkat edin.Bir kimse, kardeşinin alışverişinin üzerine alışveriş yapmasın. Nişanlandığı (kadının üzerine) nişan yapmasın." □

Başka bir rivâyette:

"Kardeşinin pazarlık yaptığı şeyin üzerine pazarlık yapmasın." □

9. Zayıf ve güçsüz müslümanlara yumuşak davranmak ve onlara iyi muâmelede bulunmaktır.

((لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُوقِّرْ كِبِيرَنَا وَيَرْحَمْ صَغِيرَنَا.)) [رواه الترمذي]

¹ Allah Teâlâ'nın kulunu sevmesi; ona merhamet etmesi, ondan râzı olması ve onun hakkında hayır dilemesidir. (Çeviren)

² Müslim

³ Müslim

"Büyüküne saygı duymayan ve küçüküne acımayan, bizden değildir."□□

Başka bir hadis-i şerifte şöyle buyurmuştur:

((هَلْ تُنْصَرُونَ وَتُرْزَقُونَ إِلَّا بِضَعْفَائِكُمْ.)) [رواه البخاري]

"Zayıf ve güçsüz□ olanlarınız olmasa, Allah size yardım eder ve rızık verir mi?"□□

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْوَةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ﴾ [سورة الكهف من الآية: ٢٨]

"(Ey Nebi!) Sabah-akşam O'nun rızasını dileyerek Rablerine duâ edenlerle beraber sabret. Dünya hayatının süsünü dileyerek gözlerini onlardan ayırma."□□

10. Müslümanlara duâ etmek ve onlar için istiğfarda bulunmaktır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ فَأَعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَسْتَغْفِرُ لِدُنْيِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ ﴾ [سورة محمد من الآية: ١٩]

¹ Tirmizi

² Nesâî'nin rivâyetinde Rasûlullah -sallâllahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Allah Teâlâ, zayıf ve güçsüz olanların duâları, namazları ve ihlasları sebebiyle bu ümmete yardım etmiştir." (Çeviren)

³ Buhârî

⁴ Kehf Sûresi: 28

"(Ey Nebil) Hem kendin, hem de mü'min erkek ve mü'min kadınların günahlarının bağışlanmasını dile."□□

Başka bir âyet-i kerimede şöyle buyurmuştur:

﴿ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾ ﴾

[سورة الحشر الآية: ١٠]

"Onlardan (Ensâr ve Muhâcirlerden) sonra gelen (mü'min)ler şöyle derler: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce îmân eden kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde onlara karşı kin (ve haset) bırakma! Rabbimiz! Şüphesiz sen, (kullarına) çok şefkâtlî ve (onlara) çok merhametlisin."□□

Allah Teâlâ'nın:

﴿ لَا يَنْهَىكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٨﴾ ﴾ [سورة الممتحنة الآية: ٨]

"(Ey mü'minler!) Allah, sizinle dîn sebebiyle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara (kâfirlere) iyilik yapmanızı ve onlara âdil davranmanızı yasaklamaz. Şüphesiz Allah, (söz ve fiillerinde) adâletli davrananları sever."□

Emrine gelince bunun anlamı; müslümanlara eziyet vermeyen, onlarla savaşmayan ve müslümanları yurtlarından çıkarmayan kâfirlere, müslümanlar, dünya ile ilgili konularda iyilik ve adâletle karşılık verirler. Fakat kalpleriyle onlara sevgi beslemezler demektir. Çünkü Allah Teâlâ bu âyet-i kerimede:

﴿ ... أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ ... ﴾

¹ Muhammed Sûresi: 19

² Haşr Sûresi: 10

³ Mümtehine Sûresi: 8

"... Onlara (kâfirlere) iyilik yapmanızı ve onlara âdil davranmanızı (yasaklamaz)..."[□]

Buğurmuştur. "Onlara sevgi ve dostluk beslemenizi (yasaklamaz)" diye buğurmamıştır.

Bunun benzeri, Allah Teâlâ'nın kâfir olan anne ve baba hakkındaki şu emridir:

﴿ وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ ﴾ [سورة لقمان الآية: ١٥]

"(Ey mü'min evlât!) Eğer onlar (anne ve baban), seni, hakkında bilgin olmayan bir konuda bana ortak koşman (veya bana isyân etmen) için zorlarsa, onlara itaat etme. Onlarla dünyada iyi geçin ve bana yönelenlerin yoluna uy. Sonunda dönüşünüz banadır. O zaman (dünyada) yapmakta olduklarınızı size haber veririm."^{□□}

Nitekim Esmâ'nın kâfir olan annesi gelip Esmâ'dan kendisine silâ-i rahimde bulunmasını istediğinde, Esmâ bu konuda Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den izin istedi. Bunun üzerine Rasûlullah-sallallahu aleyhi ve sellem- ona:

"Annene silâ-i rahimde bulun" diye emretmiştir.

Allah Teâlâ bu konuda şöyle buğurmuştur:

﴿ لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ... ﴾ [سورة المجادلة من الآية: ٢٢]

¹ Mümtahine Sûresi: 8

² Lokman Sûresi: 15

"(Ey Nebi!) Allah'a ve âhiret gününe îmân eden bir topluluğun babaları, evlatları, kardeşleri ve ya akrabaları da olsa, Allah'a ve elçisine düşman olanlarla dostluk ettiğini göremezsin."□□

Kâfir olan kimseye sılâ-ı rahimde bulunmak ve dünya ile ilgili konuda onu mükafatlandırmakla, ona sevgi ve muhabbet beslemek, çok farklı şeylerdir. Çünkü sılâ-i rahim ve güzellikle davranmakta, kâfir kimseye İslâm'ı sevdirmek vardır. Sılâ-i rahim ve güzel muamelede bulunmak, İslâm'da dâvetin yollarındandır. Fakat sevgi ve dostluk beslemek ise, bunun tam tersidir. Çünkü kâfire sevgi ve dostluk beslemek, onun o halini onayladığını ve ondan râzı olduğunu gösterir. Bu durum, onun İslâm'a dâvet edilmemesine neden olur. Aynı şekilde kâfirlere dostluk beslemenin haram oluşu, onlarla mübah olan alışverişin, onlardan mal ve faydalı ürünleri ithal etmenin, tecrübelerinden ve icât ettikleri şeylerden yararlanmanın haram olduğu anlamına gelmez.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kâfir olduğu halde Abdullah b. Uraykit'i Medine'ye hicret ederken yol göstermesi için ücretli olarak tutmuştu. Yine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bazı Yahûdilerden ödünç almıştı.

Günümüzde müslümanlar kâfirlere hâlâ mal ve ürünler ithal etmektedirler. Bu, onlardan ücret karşılığında bir şey satın almak kabilindedir. Yoksa onların bize lütûf ve ihsanı kabilinden değildir.

Üstelik onlardan ücret karşılığında bir şey satın almamız, onlara sevgi ve dostluk beslememize neden olmaz. Çünkü Allah Teâlâ bize, mü'minlere sevgi ve dostluk beslemeyi, kâfirlere de buğzetmeyi ve onlara düşmanlık etmeyi farz kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَاوَأُوا
وَوَصَرُوا أَوْلِيَّكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِّنْ وَٰلِيَّتِهِمْ

مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَإِنْ أُسْتَنْصِرُوا فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ - إِلَّا عَلَى قَوْمٍ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٢﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ
إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾ [سورة الأنفال الآيتان : ٧٢-٧٣]

"Îmân edip de (İslâm diyârına) hicret eden, malları ve canları ile Allah yolunda cihad eden ve (muhacirleri yırtlarında) barındırıp (onlara mallarıyla) yardım edenler var ya, işte onlar birbirlerinin yardımcılarıdır. Îmân edip de (küfür diyârından) hicret etmeyenlere gelince, onlar hicret edinceye kadar onları korumak ve onlara yardım etmekle sorumlu değilsiniz. Eğer onlar, (kâfirler tarafından zulûm görür de) din konusunda sizden yardım isterlerse, sizinle aralarında anlaşma bulunan bir kavim aleyhine olmaksızın (onlara) yardım etmek sizin üzerinize borçtur. Allah yaptıklarınızı hakkıyla görmektedir. İnkâr edenler birbirlerinin yardımcılarıdır. (Eş mü'minler!) Eğer birbirlerinize yardımcı olmaz (ve kâfirlere engel olmaz) sanız, yer yüzünde bir fitne ve büyük bir fesat olur." □

Hâfız İbn-i Kesîr -Allah ona rahmet etsin-, âyet-i kerimenin şu kısmını şöyle tefsîr etmiştir:

﴿ ... إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾ ﴾

"Yani kâfirlerden uzaklaşmaz ve mü'minleri dostlar edinmezseniz, iş karmaşık olur ve mü'minlerle kâfirler birbirine karışarak insanlar içerisinde bir fitne vukû bulur. Bu nedenle insanlar arasında yağın ve büyük bir fesat olur."

Derim ki:

Maalesef günümüzde bu vukû bulmuştur.

Bu durumu Allah'a havâle ederiz.

Üçüncüsü: Velâ ve Berâ konusunda insanlar

İnsanlar, Velâ ve Berâ konusunda üç kısımdırlar:

1. Düşmanlık etmeksizin samimi olarak sevilmesi gereken kimseler:

Bu kimseler; nebiler, siddıklar, şehitler ve salihlerden olan samimi müslümanlardır. Onların başında da Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- gelir. Çünkü O'nu insanın kendi nefsinden, evlâdından, babasından ve bütün insanlardan daha çok sevmesi gerekir.

Sonra mü'minlerin anneleri olan Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hanımlarını, pak ehli beytini ve ashâbı kirâmı, özellikle de Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in râşid halifelerini, cennetle müjdelenen on sahâbiyi, Muhâcirleri, Ensârı, Ridvân bey'atına iştirak edenleri ve diğer sahâbeyi sevmesi gerekir.

Bunlardan sonra tâbiînleri ve en fazîletli dönemlerde yaşayanları, bu ümmetin ilk müslümanlarıyla dört imamlar gibi bu ümmetin imamlarını sevmesi gerekir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾ ﴾

[سورة الحشر الآية: ١٠]

"Onlardan (Ensâr ve Muhâcirlerden) sonra gelen (mü'min)ler şöyle derler: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce îmân eden kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde onlara karşı kin (ve haset) bırakma! Rabbimiz! Şüphesiz sen, (kullarına) çok şefkâtlî ve (onlara) çok merhametlisin." □□

Kalbinde îmân olan bir kimse, sahâbe ve bu ümmetin ilk müslümanları-na buğzetmez. Onlara ancak kalplerinde eğrilik olanlar, münâfıklar, Râfîzîler □ ve Hâricîler □ gibi İslâm düşmanları buğzederler. Bunların şerrinden Allah Teâlâ'ya sığınırız.

¹ Haşr Sûresi: 10

² **Râfîzîler:** Râfîza mezhebine mensup kimselerdir. Bunlar Şiânın aşırıları olup, Ebû Bekir ve Ömer'in halifeliğini kabul ettiği için Zeyd b. Ali el-Hüseyn'i terk etmişler ve daha önce dedesinden yardım esirgedikleri gibi, Kûfe'de yardım ondan da esirgemişlerdir. Böylece onlara Râfîza denilmiş-tir. Bunlar Zeydiyye, İmâmiyye ve Keşânîyye olmak üzere üç gruba ayrılmışlardır. Bu üç grup da ayrıca kendi arasında birçok gruba ayrılmıştır. Râfîza kelimesi, bazı âlimler tarafından Şiâ anlamında kullanılmıştır. Akâid meselesinde Şiânın pek azı ehli sünnete olmak üzere, bir kısmı Müşebbihe'ye, bir kısmı da Mu'tezile'ye uyar. (Çeviren)

³ **Hâricîler (Hârûriye):** Ali'nin -Allah ondan râzî olsun- kendisi ile Muâviye -Allah ondan râzî olsun- arasındaki hakem olayını kabul etmesi üzerine karşı çıkan ve Ali'den ayrılıp Harûra denilen Kûfe'ye iki millik mesafedeki bir köyde toplanıp biraraya gelmişlerdir. Bu köyü nisbetle Harûrîler olarak bilinirler. Bunlara göre kalbiyle tasdik edip, dili ile ikrar eden ve bütün farzları yerine getirmekle birlikte bütün günahlardan kaçınan kimseler dışında hiç kimse îmân ismine lâhık değildir. Yine bunlar, büyük günah işleyen kimseye kâfir derler, kanını ve malını helâl kabul ederler. Bundan dolayı Ali, Muâviye ve onlarla beraber olanlara kâfir demişlerdir. (Çeviren)

İkincisi: Allah için sevilmeyip dostluk beslenmeyen, buğz edilerek düşmanlık edilmesi gereken kimseler:

Bu kimseler kâfirler, müşrikler, münâfıklar, dînden dönenler ve her türlü inkârcılardır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ... ﴾ [سورة المجادلة من الآية: ٢٢]

"(Ey Nebi!) Allah'a ve âhiret gününe îmân eden bir topluluğun babaları, evlatları, kardeşleri veya akrabaları da olsa, Allah'a ve elçisine düşman olanlarla dostluk ettiğini göremezsin." □ □

İsrâiloğullarını kötölemiş ve şöyle buyurmuştur:

﴿ تَرَى كَثِيرًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨١﴾ ﴾ [سورة المائدة الآيتان ٨٠-٨١]

"(Ey Nebi!) Onların (Yahûdilerin) çoğunu inkâr edenlere yardım ettiklerini görürsün. Nefislerinin (kâfirlerle dostluk etmek sûretiyle) Allah'ın onlara gazap etmesine ve (cehennem) azabında kalıcı olmalarına sebep olan şey, ne kötüdür.Şayet onlar (Yahûdiler) Allah'a, Nebiye ve ona indirilene îmân etmiş olsalardı, kâfirleri yardımcıları (dostlar) edinmezlerdi.Fakat onların çoğu, fâsıklar (Allah'a ve elçisine itaatten çıkmışlar)dır." □ □

¹ Mücâdele Sûresi:22

² Mâide Sûresi: 80-81

Üçüncüsü: Bir taraftan sevilmesi, diğer taraftan da buğz edilmesi gereken kimseler:

Kendilerinde sevgi ve düşmanlık bir arada bulunanlar, mü'minlerden günahkâr olanlardır. Bunlar, kendilerinde bulunan îmândan dolayı sevilirler, fakat küfür ve şirk dışında işledikleri günahlar sebebiyle buğzedilirler. Onları sevmek, onlara nasihat etmeyi ve onları kınamaı gerektirir. İşledikleri günahlara sessiz kalmak câiz değildir. Aksine onları kınamak, iyiliği emredip kötülükten alıkoymak, işledikleri günahlardan vazgeçmeleri ve bu günahlarından tevbe etmeleri için onlara had ve tazir cezâlarını uygulamak gerekir.

Bu kimselere, Hâricîlerin; "Şirk dışında büyük günahları işleyenlere buğzedip onlardan uzak durmak gerekir" dedikleri gibi, onlara sadece buğzedip onlardan uzak durulmaz.

Yine Mür'cienin; "Bu kimselere, sevgi ve dostluk beslenir" dedikleri gibi, onlara yalnızca sevgi ve dostluk beslenmez. Aksine daha önce zikrettiğimiz, ehli sünnet vel-cemaat mezhebi görüşü doğrultusunda onlar hakkında orta yolu izlemek gerekir.

Hadis-i şerifte belirtildiği üzere:

"Allah için sevmek ve Allah için buğzetmek, îmânın en sağlam kulpudur ve kişi kıyâmet günü sevdiğiyle beraberdir."

Günümüzde durumlar değişmiştir. İnsanlar, en çok dünyalık şeylerde dostluk besler ve düşmanlık eder hâle gelmiştir. Kim dünya nimetlerine sahip ise, Allah'a, elçisine ve İslâm'a düşman bile olsa, ona dostluk beslenir hale gelmiştir. Kim de dünya nimetlerine sahip değilse, Allah ve elçisinin dostu bile olsa, küçük bir sebep uğruna ona düşmanlık edilir, ona baskı uygulanır ve o kimse aşağılanır hale gelmiştir.

Nitekim Abdullah b. Abbas -Allah ondan râzı olsun- bu konuda şöyle der:

((مَنْ أَحَبَّ فِي اللَّهِ وَأَبْغَضَ فِي اللَّهِ وَوَالَى فِي اللَّهِ وَعَادَى فِي اللَّهِ، فَإِنَّمَا تَنَالُ وَلايَةَ اللَّهِ بِذَلِكَ، وَقَدْ صَارَتْ عَامَّةُ مُوَاحَاةِ النَّاسِ عَلَى أَمْرِ الدُّنْيَا، وَذَلِكَ لَا يُجِدِي عَلَى أَهْلِهِ شَيْئًا.)) [رواه ابن جرير]

"Allah için seven, Allah için buğzeden, Allah için dostluk eden ve Allah için düşmanlık eden kimse, ancak bu şekilde Allah'ın dostluğuna nâil olunur. İnsanların çoğunun dostluğu, dünyalık şeylerde olmuştur. Bu ise (kıyâmet günü) sahibine hiçbir fayda vermez." □□

Ebû Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((أَنْ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ.)) [رواه البخاري]

"Allah Teâlâ buyurdu ki: Kim, benim bir dostuma düşmanlık ederse, ona savaş ilan ederim." □□

İnsanlar içerisinde Allah Teâlâ'ya savaş açanların en şiddetlisi, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbına düşmanlık eden, onlara küfreden ve onları karalayan kimselerdir.

Yine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

¹ İbn-i Cerîr

² Buhârî

((اللهُ اللهُ فِي أَصْحَابِي لَا تَتَّخِذُوهُمْ غَرَضًا، فَمَنْ آذَاهُمْ فَقَدْ آذَانِي، وَمَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللهُ، وَمَنْ آذَى اللهُ يُوشِكُ أَنْ يَأْخُذَهُ.)) [رواه الترمذي وغيره]

"Ashâbım hakkında Allah'tan korkun. Ashâbım hakkında Allah'tan korkun. (Onlar hakkında kusur etmeyin ve onlara sövmeyin. Ashâbım ve onlara saygı duymanız hakkında Allah'tan korkmanızı size hatırlatırım). Kötü sözde bulunarak onları hedef haline getirmeyin. Kim onlara eziyet ederse, bana eziyet etmiş olur. Kim de bana eziyet ederse, Allah'a eziyet etmiş olur. Allah'a eziyet edeni ise, Allah hemen onun rûhunu alarak cezâlandırabilir." □□

Nitekim sahâbeye düşmanlık etmek ve onlara sövüp saymak, bazı sapık gruplar nezdinde dîn ve inanç haline gelmiştir.

Allah Teâlâ'nın gazabından ve acıklı azabından yine O'na sığınırız. Allah Teâlâ'dan bağışlanma ve kötülüklerden bizi korumasını dileriz.

Allah Teâlâ, Nebimiz Muhammed'e, O'nun âile halkına ve ashâbına salât ve selâm eylesin ve onlara bereketler versin.

¹ Tirmizî ve başkaları rivâyet rivâyet etmişlerdir.